

Original Article

นิพนธ์ทัศนะวิสัย

ความต้องการและการได้รับการตอบสนอง ของมารดาทารกที่เข้ารับการรักษา ในหออภิบาลทารกแรกเกิด*

เนตรทอง ทะยา

วิลาวัลย์ พิเชียรเสถียร

รัตนชฎาวรรณ อยู่เนาค

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

มารดาของทารกแรกเกิดที่เจ็บป่วยในภาวะวิกฤตและเข้ารับการรักษาในหออภิบาลทารกแรกเกิดจะมีความเครียดสูงและต้องปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเกิดความต้องการหลายประการ การวิจัยเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและการตอบสนองในเรื่องดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาทารกแรกเกิดที่เข้ารับการรักษาในหออภิบาลทารกแรกเกิด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และโรงพยาบาลนครพิงค์ จำนวน 50 ราย ในระหว่างเดือนมกราคม 2544 ถึงมกราคม 2545 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบ่งความต้องการเป็น 4 ด้าน คือ ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านจิตใจ ข้อมูลข่าวสาร การแสดงบทบาทแม่ และส่วนบุคคล ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหาเท่ากับ 0.80 และค่าความเชื่อมั่น KR-20 เท่ากับ 0.76 ในส่วนของความต้องการและ 0.83 ในส่วนของได้รับการตอบสนองความต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 80 มีความต้องการทั้งในด้านความช่วยเหลือสนับสนุนด้านจิตใจ ข้อมูลข่าวสาร การแสดงบทบาทแม่ และความต้องการส่วนบุคคล โดยได้รับการตอบสนองต่ำกว่าความต้องการทุกข้อ และได้รับการตอบสนองต่ำสุดในด้านการแสดงบทบาทแม่

คำสำคัญ: ความต้องการของมารดา, การได้รับการตอบสนอง, ทารกแรกเกิด, หออภิบาลทารกแรกเกิด, บทบาทแม่

บทนำ

พยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤตจะต้องมีความรู้ความสามารถ ทั้งในการใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการช่วยชีวิตผู้ป่วย และการวินิจฉัยภาวะวิกฤตของผู้ป่วย

*งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก The China Medical Board of New York, Inc

ให้ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม และต้องคำนึงถึงครอบครัวของผู้ป่วยด้วย โดยเฉพาะผู้ป่วยที่เป็นทารกแรกเกิดซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ในครอบครัวย่อมมีผลต่อความวิตกกังวลของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นมารดามากที่สุด การที่มารดาให้กำเนิดบุตรที่เจ็บป่วยนั้นจะมีความรู้สึกว่าตน

ล้มเหลว และมีความวิตกกังวลที่ไม่สามารถให้กำเนิดบุตรที่แข็งแรงสมบูรณ์ได้เช่นมารดาคนอื่น ๆ เหตุการณ์เจ็บป่วยที่ซับซ้อนของทารกที่ต้องเข้ารับการรักษาในหออภิบาลทารกแรกเกิด⁽¹⁾ ทำให้มารดาเครียดได้จากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เพราะกลัวบุตรเสียชีวิตหรือผลที่จะตามมาจากความเจ็บป่วย ตลอดจนความเจ็บปวดหรืออันตรายจากการดูแลรักษา⁽²⁻⁴⁾ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมภายในหออภิบาลทารกแรกเกิดยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อมารดาเนื่องจากแตกต่างจากหอผู้ป่วยทั่ว ๆ ไป เพราะมีอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยและสลับซับซ้อน จึงต้องดูแลใกล้ชิด แต่ในภาวะวิกฤตเช่นนี้นั้น พยายามมักจะให้ความสนใจเกี่ยวกับการช่วยชีวิตของผู้ป่วยเป็นอันดับแรก ด้วยข้อจำกัดของเวลาและอาจขาดความรู้ความเข้าใจในความต้องการของญาติ⁽⁴⁾

หออภิบาลทารกแรกเกิด (neonatal intensive care unit : NICU) มีลักษณะสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไปจากหอผู้ป่วยทารกแรกเกิดทั่ว ๆ ไป โดยมีอุปกรณ์ที่ใช้ช่วยเหลือทารกหลายประเภท เช่น เครื่องตรวจวัดการทำงานของร่างกายซึ่งแสดงภาพและเสียงสัญญาณตั้งเป็นระยะ ๆ การได้เห็นภาพลูกของตนและทารกอื่นเจ็บป่วยที่อยู่ในห้องรวมกัน การรักษาที่ลูกได้รับ การจำกัดเวลาและจำนวนผู้ที่เข้าเยี่ยมทำให้มารดาเกิดความกลัวในสิ่งที่ไม่รู้ เกรงว่าทารกจะได้รับการดูแลที่ไม่ดีพอ รังแต่จะทุกข์ทรมานหรือตาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะไม่สามารถแสดงบทบาทแม่ได้อย่างเต็มที่ เช่น ไม่สามารถอุ้ม ให้นม ดูแล ช่วยเหลือหรือปกป้องลูก มารดาบางคนรู้สึกตกใจและกลัวที่เห็นอุปกรณ์มากมาย เกรงว่าการสัมผัสใกล้ชิดจะทำให้บุตรเจ็บและได้รับอันตรายจึงทำให้มารดาเครียด การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดของมารดาที่มีบุตรรักษาอยู่ในหน่วยบำบัดพิเศษทารกแรกเกิดพบว่ามี 4 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในหออภิบาลทารกแรกเกิด ลักษณะและพฤติกรรมของบุตรที่ปรากฏ การเปลี่ยนแปลงบทบาทแม่ ลักษณะและพฤติกรรมการสื่อสารของ

เจ้าหน้าที่ โดยที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและลักษณะพฤติกรรมการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ก่อให้เกิดความเครียดแก่มารดา⁽⁵⁾ และยังพบว่ามารดามีระดับของความเครียดสูงกว่าบิดา⁽⁶⁾ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่ามารดาจะมีความรู้สึกสูญเสียอำนาจ เนื่องจากรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถแสดงบทบาทของตนได้และต้องพึ่งพาผู้อื่นมาก จึงเครียด^(5,6) ดังนั้น เมื่อพยายามได้พบกับมารดาครั้งแรกหลังจากรับทารกแรกเกิดไว้รักษาใน NICU จึงเป็นช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์ที่สุดในการที่จะประเมินถึงความต้องการของมารดาและยังเป็นการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพและความเชื่อไว้วางใจจากมารดา⁽⁷⁾ และปรึกษาปัญหาที่รบกวนที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะหาหนทางแก้ไขหรือป้องกันได้ทันที⁽⁸⁾

ความต้องการเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและเกิดขึ้นเมื่อบุคคลขาดความสมดุลและก่อให้เกิดความเครียดได้ ถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง อาจทำให้บุคคลขาดความสมดุล แต่ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนอง อาจลดความเครียดและความวิตกกังวลของบุคคลจนสามารถทำหน้าที่ต่อไปได้⁽⁹⁾ จากการศึกษาของคาสเปอร์และโนยามาตี⁽⁶⁾ ที่ศึกษาความต้องการของมารดาเมื่อบุตรมีอาการเจ็บป่วยรุนแรงต้องเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนักพบว่า มารดามีความต้องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุตรอย่างถูกต้องและเป็นความจริง ต้องการแสดงบทบาทแม่ และต้องการสถานที่พักผ่อนหรือเยี่ยม ซึ่งถ้าความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองจะทำให้มารดามั่นใจในการรักษาของบุคลากรทางการแพทย์ ลดความเครียด ความวิตกกังวลและสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ แต่ถ้าความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองก็จะทำให้มารดาเกิดความเครียด ความวิตกกังวลต่าง ๆ และไม่สามารถปรับตัวได้กับการเจ็บป่วยของบุตรและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงพยาบาล^(10,11) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทารกแรกเกิดต่อไป หรืออาจก่อให้เกิดการทารุณกรรมบุตรและการทอดทิ้งบุตรในอนาคตได้ ดังนั้น พยายามใน

NICU จึงจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลความต้องการของมารดา การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของมารดาขณะที่บุตรเข้ารับการรักษาพยาบาลในหออภิบาลทารกแรกเกิด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลให้ตรงกับความต้องการของมารดาต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) นี้ศึกษาในมารดาที่มีบุตรเข้ารับการรักษาในหออภิบาลทารกแรกเกิด (NICU) โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และโรงพยาบาลนครพิงค์ แห่งละ 25 ราย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากมารดาที่มาเยี่ยมบุตรแล้วอย่างน้อย 2 ครั้งและยินดีเข้าร่วมการวิจัย เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม 2544 ถึงมกราคม 2545

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดา มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด ครอบคลุม อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ การจ่ายค่ารักษาพยาบาล ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตร ลำดับที่ของบุตรที่เจ็บป่วย จำนวนครั้งของการเยี่ยมบุตรและระยะเวลาในการเยี่ยมบุตรแต่ละครั้ง

2. แบบสัมภาษณ์ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของมารดาทารกแรกเกิดจำนวน 48 ข้อ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากเครื่องมือสำรวจความต้องการของญาติในภาวะวิกฤต (Critical Care Family Need Inventory) ของมอลเตอร์⁽¹²⁾ และแบบสอบถามความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของมารดาผู้ป่วยเด็กของ ฉันทนา พ้องคำพันธ์⁽¹³⁾ โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านจิตใจ ข้อมูลข่าวสาร การแสดงบทบาทแม่ และส่วนบุคคล แต่ละข้อคำถามให้เลือก

ตอบได้ 2 แบบ คือ ต้องการ และไม่ต้องการการตอบสนอง พร้อมกับเลือกตอบด้วยว่าได้รับการตอบสนองหรือไม่

เครื่องมือเหล่านี้ได้ผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหา (content validity index) ได้เท่ากับ 0.80 และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย แล้วหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีคูเดอริชาร์ดสัน (Kuder Richardson, KR-20) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ในส่วนความต้องการเท่ากับ 0.76 และในส่วนการได้รับการตอบสนองความต้องการเท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดอบรมเทคนิคการสัมภาษณ์และการใช้แบบสัมภาษณ์แก่ผู้ช่วยวิจัยจำนวน 4 คน หลังจากนั้นให้ผู้ช่วยวิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมารดาที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด โดยการแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ (96%) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (42%) และอาชีพรับจ้าง (42%) ร้อยละ 48 มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน อยู่ระหว่าง 2,500 - 5,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38 จ่ายค่ารักษาพยาบาลของบุตรโดยมีสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือส่วนหนึ่ง มีสมาชิกในครอบครัวประกอบด้วยบิดา มารดา และบุตร (54%) มารดาทารกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44 มาเยี่ยมบุตรทุกวัน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94) เวลาเยี่ยมจะเข้ามาดูบุตรในห้องอย่างใกล้ชิด โดยใช้เวลาแต่ละครั้ง 31-60 นาที (80%) เฉลี่ย 44.50 นาที จำนวนวันที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของทารกแรกเกิดอยู่ระหว่าง 1-10 วัน (44%) เฉลี่ย 21.98 วัน

และร้อยละ 52 ของกลุ่มตัวอย่างมีผู้ป่วยเป็นบุตรคนแรก

ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ มีดังนี้ *ด้านการช่วยเหลือสนับสนุนด้านจิตใจ* กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 80 ต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนด้านจิตใจ โดยมากกว่าร้อยละ 64 ได้รับการตอบสนองในความต้องการ ดังนี้คือ มีเจ้าหน้าที่สนใจดูแลบุตรตลอดเวลา ได้รับความมั่นใจจากเจ้าหน้าที่ว่าบุตรได้รับการดูแลที่ดีที่สุด ได้รับแจ้งไปที่บ้านเมื่อบุตรมีอาการเปลี่ยนแปลง ได้รับความมั่นใจว่าอาการของบุตรจะไม่ทรุดลงขณะที่มารดาจากไปชั่วขณะ ได้รับการแจ้งแนวโน้มการป่วยของบุตรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการตรวจรักษาที่บุตรได้รับ เจ้าหน้าที่เปิดโอกาสให้พูดคุยซักถาม สามารถระบายความรู้สึกเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของบุตรกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่เข้าใจความรู้สึก ปลอดภัยและให้กำลังใจ และสามารถระบายความรู้สึกกับญาติ สมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว ส่วนสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 80 มีความต้องการแต่ได้รับการตอบสนองร้อยละ 52 มีเพียง 1 ข้อ คือให้เจ้าหน้าที่จัดกลุ่มให้พูดคุยกับบิดามารดาและญาติของทารกรายอื่น

ด้านข้อมูลข่าวสาร กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 94 ต้องการด้านข้อมูลข่าวสาร โดยที่มากกว่าร้อยละ 80 ได้รับการตอบสนองดังนี้คือรู้ชื่อโรคที่บุตรเป็นและสาเหตุอาการ การรักษา ตลอดจนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการป่วยด้วยการสอบถามอาการของบุตรได้ทางโทรศัพท์ และผลการรักษารวมทั้งผลกระทบของการเจ็บป่วยครั้งนี้ต่อบุตร เช่น การเจริญเติบโตช้า พิกัดมารดาประสงค์จะรู้กฎระเบียบต่าง ๆ ของหออภิบาลทารกแรกเกิด เช่น การเยี่ยม ได้รับคำอธิบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการปฏิบัติตัวก่อนเข้าเยี่ยมในหออภิบาลทารกแรกเกิด ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 94 มีความต้องการข้อมูลแต่ได้รับการตอบสนองร้อยละ 68 และ 72 คือ การรู้ผลการตรวจต่าง ๆ เช่น ผลการตรวจเลือด การถ่ายภาพทรวงอกและรู้ประมาณการ

ค่าใช้จ่ายในการรักษา

ด้านการแสดงบทบาทแม่ กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 76 ต้องการแสดงบทบาทแม่ โดยที่มากกว่าร้อยละ 55 ได้รับการตอบสนอง คือมีส่วนช่วยในการปลอบโยนบุตรระหว่างและหลังการตรวจรักษา ปลอบโยนบุตรเมื่อร้องไห้หรือเจ็บป่วย ให้นมบุตร อุ้มกอด จูบบุตร พุดคุย หยอกล้อพูดเล่นกับบุตร นำของใช้ส่วนตัวของบุตรมาให้ใช้ เช่น เสื้อผ้าอ้อม ถุงมือของเล่น ส่วนความต้องการที่กลุ่มตัวอย่างระบุมากกว่าร้อยละ 75 แต่ได้รับการตอบสนองน้อยกว่าร้อยละ 50 คือ อยู่เฝ้าบุตรในโรงพยาบาล ดูแลทำความสะอาดร่างกายให้บุตร และอยู่กับบุตรขณะที่ได้รับการตรวจรักษาพยาบาล

ด้านความต้องการส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 90 มีความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งมารดา ร้อยละ 66 อยากอยู่เงียบ ๆ คนเดียวบางเวลา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ขึ้นไปได้รับการตอบสนองความต้องการคือ อยู่เงียบ ๆ คนเดียวบางเวลา สามารถขอความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้เมื่อมีปัญหาให้โรงพยาบาลช่วยเหลือด้านการเงินในการรักษาพยาบาลบุตร สวัสดิการด้านโทรศัพท์อยู่ใกล้ ๆ หออภิบาลทารกแรกเกิด ที่พักผ่อนสำหรับญาติในหออภิบาลทารกแรกเกิดหรือบริเวณใกล้เคียง ห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด สำหรับญาติอยู่ใกล้หออภิบาลทารกแรกเกิด

วิจารณ์

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านการช่วยเหลือสนับสนุนด้านจิตใจ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะการเจ็บป่วยที่ซับซ้อนของบุตรที่ต้องเข้ารับการรักษาในหออภิบาลทารกแรกเกิด ทำให้มารดาเกิดความเครียดจากความไม่แน่นอนของการเจ็บป่วย กลัวบุตรเสียชีวิต ตลอดจนความเจ็บปวดหรืออันตรายจากการดูแลรักษาที่ได้รับ⁽²⁻⁴⁾ และสภาพแวดล้อมภายในหอผู้ป่วยอภิบาลทารกแรกเกิด ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อมารดา

เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมแตกต่างไปจากหอผู้ป่วยทั่ว ๆ ไป ต้องใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยและต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้มารดาเกิดความกลัว สับสน และไม่แน่ใจในความปลอดภัยของบุตร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าญาติผู้ป่วยหนักในหน่วยบำบัดพิเศษมีความต้องการลดความวิตกกังวลมากที่สุด และพยาบาลส่วนใหญ่มักมีข้อจำกัดของเวลา เพราะเวลาส่วนใหญ่จะให้ความสนใจเกี่ยวกับการช่วยชีวิตของผู้ป่วยเป็นอันดับแรก ทำให้มารดาเกิดความเครียดสูง⁽¹⁴⁾ และมารดาของทารกที่มีอาการหนักระบุว่า แหล่งสนับสนุนที่พึงพอใจคือ ทีมสุขภาพ^(15,16) นอกจากนี้การได้พูดคุยกับบิดามารดาและญาติของทารกอื่นทำให้มารดาได้มีโอกาสพูดคุยกับครอบครัวที่มีประสบการณ์เหมือนกัน จะช่วยทำให้มารดามีความวิตกกังวลลดลง⁽¹⁷⁾ ส่วนการได้รับการตอบสนองความต้องการนั้น กลุ่มตัวอย่างได้รับการตอบสนองน้อยกว่าที่ต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการณ์ในหอผู้ป่วยที่เป็นหอผู้ป่วยหนัก เจ้าหน้าที่พยาบาลต้องมีกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยมาก ทำให้เวลาในการดูแลด้านจิตใจลดลง

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในด้านข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะสภาพแวดล้อมของหออภิบาลทารกแรกเกิดแตกต่างจากหอผู้ป่วยทารกแรกเกิดทั่วไป การได้เห็นภาพบุตรของตนและทารกป่วยคนอื่น ๆ อยู่ในห้องรวมกัน การรักษาที่บุตรได้รับ การจำกัดเวลาและจำนวนผู้ที่เข้าเยี่ยม ทำให้มารดาเกิดความกลัวในสิ่งที่ไม่รู้ กลัวว่าบุตรจะได้รับการดูแลที่ไม่ดีพอเกรงว่าทารกจะได้รับความทุกข์ทรมานหรือเสียชีวิต ทำให้มารดาแสวงหาแหล่งข้อมูล โดยมีการศึกษาพบว่ามารดาพยายามหาแหล่งสนับสนุนโดยการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับทารก ทั้งการรักษาและการสวดมนต์ช่วย^(15,18) ดังที่มีการศึกษาพบว่าแม่ของผู้ป่วยเด็กที่เข้ารับการรักษาในหออภิบาลกุมารเวชกรรม ส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านนี้เพียงร้อยละ 50⁽¹⁹⁾ ดังนั้น หออภิบาลทารกแรกเกิดควรมีการให้ข้อมูลแก่มารดาทารกแรกเกิดมากขึ้น

กลุ่มตัวอย่างทุกคนต้องการแสดงบทบาทแม่ ทั้งนี้อาจเนื่องจากยังไม่เคยได้มีโอกาสให้นมบุตร มีความกังวลห่วงใยต่อชีวิตบุตรและรู้สึกกว่าตนเองมีความสำคัญหรือมีคุณค่าต่อบุตร⁽²⁰⁾ จึงต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการรักษาพยาบาลบางอย่าง ที่คิดว่าตนเองมีส่วนเกี่ยวข้อง และอยากทราบแผนการรักษาพยาบาลบุตรที่ได้รับ^(19,21) มารดาต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลบุตรในแผนกิจกรรม เช่น อาบน้ำ⁽²²⁾ นอกจากนี้ในสภาพการณ์ของหออภิบาลทารกแรกเกิดทำให้ไม่สามารถอยู่เฝ้าบุตรได้ และประกอบกับทารกแรกเกิดมีอาการอยู่ในภาวะวิกฤต การดูแลรักษาพยาบาลต้องทำอย่างระมัดระวัง และต้องอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ทีมสุขภาพอย่างใกล้ชิด รวมทั้งนโยบายของทั้งสองโรงพยาบาลไม่อนุญาตให้มารดาอยู่กับทารกขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการรักษาพยาบาล เนื่องจากอาจขัดขวางการทำงานของแพทย์และพยาบาลได้⁽²¹⁾ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่าง ระบุว่าไม่ได้รับการตอบสนองด้านนี้

กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความต้องการส่วนบุคคลสอดคล้องกับการศึกษาของไมล์ และคณะ⁽¹⁵⁾ ที่พบว่ามารดาของทารกที่มีปัญหาสุขภาพในภาวะวิกฤตบอกว่าทีมสุขภาพเป็นแหล่งสนับสนุนช่วยเหลือได้ดีที่สุด⁽²¹⁾ การที่มารดาต้องอยู่ในโรงพยาบาลเพื่อรอเวลาเข้าเยี่ยม การมีโทรศัพท์ทำให้มารดาทารกสามารถติดต่อสื่อสารเพื่อปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากครอบครัวหรือคนอื่น ๆ ได้⁽²³⁾ ขณะรอการเข้าเยี่ยมมารดาต้องการสถานที่พักผ่อนและห้องน้ำ⁽²⁰⁾ เนื่องจากมารดาทารกต้องอยู่ในโรงพยาบาลตลอดเพื่อรอเวลาเข้าเยี่ยม นอกจากนี้ มารดาทารกแรกเกิดมีความกังวลเกี่ยวกับภาระทางการเงิน ค่ายา ค่ารักษาพยาบาลรวมทั้งค่าใช้จ่ายส่วนอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ค่าเดินทางที่พัก อาหาร และจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ไม่แน่นอนแล้วต้องมาเยี่ยมบุตร อาจทำให้ขาดรายได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านนี้มากกว่าที่ได้รับการตอบสนอง ด้วยข้อจำกัดของสถานที่ของโรงพยาบาล

ทำให้การไม่มีสถานที่พักผ่อนสำหรับญาติในหออภิบาลทารกแรกเกิดหรือบริเวณใกล้เคียง การจัดให้มีห้องน้ำสะอาดสำหรับญาติอยู่ใกล้ ๆ หออภิบาลทารกแรกเกิดทำได้ยาก เนื่องจากเป็นตึกที่สร้างมานานแล้ว จึงมีโครงสร้างตามแบบเดิมที่มีห้องน้ำรวมสำหรับญาติและมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก สำหรับการมีโทรศัพท์ ทั้งสองโรงพยาบาลได้จัดโทรศัพท์สาธารณะไว้ให้ญาติผู้ป่วยทุกหอผู้ป่วยได้ใช้ร่วมกัน ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากหออภิบาลทารกแรกเกิด อาจทำให้มารดาบางส่วนคิดว่าไม่สะดวกที่จะต้องเดินออกไปใช้โทรศัพท์ นอกจากนี้ โรงพยาบาลมีข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือคำปรึกษาพยาบาล ซึ่งต้องพิจารณาให้การช่วยเหลือตามความเหมาะสมเฉพาะรายไป จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนระบุว่าไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการในข้อนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

พยาบาลในหออภิบาลทารกแรกเกิด ควรให้ข้อมูลข่าวสารแก่มารดาทารก และเปิดโอกาสให้มารดาทารกได้มีส่วนร่วมในการดูแลทารกให้มากขึ้น เพื่อคงบทบาทแม่ซึ่งจะช่วยทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ขึ้นระหว่างมารดากับทารก

เอกสารอ้างอิง

- สุนทรี ภิญญมิตร. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียด การสนับสนุนจากคู่สมรสกับการปรับตัวด้านจิตใจของมารดาหลังคลอดที่มีบุตรเจ็บป่วย (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาพยาบาลศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2539.
- Miles MS. Parents of critically ill premature infants : source of stress. Crit Care Nurs Quart 1989; 12: 69 - 74.
- Miles MS, Funks SQ, Kasper MA. The stress response of mothers and fathers preterm infants. Res Nurs Health 1992; 15 : 261- 9.
- Prudhoe CM, Peters DL. Social support of parents and grandparents in the neonatal intensive care unit. Pediat Nurs 1995; 21 : 140 - 6.
- Smith MJ, Goodman AJ, Ramsey NL, Pasterhack SB. Child and family: concept of nursing practice. New York: McGraw - Hill; 1982.
- Kasper JW, Nyamathi AM. Parents of children in the pediatric intensive care unit : what are their needs? Heart Lung 1988; 17 : 574 - 8.
- Braulin JLD, Rock J, Sills G. Families in crisis : the impact of trauma. Crit Care Quart 1992; 5 : 38 - 45.
- ฉวีวรรณ ชงชัย. บทบาทของพยาบาลต่อครอบครัวผู้ป่วยในภาวะวิกฤต. พยาบาลสาร 2530; 14 : 21 - 32.
- อุไรพร พงศ์พัฒนาวุฒิ. ความต้องการของญาติผู้ป่วยภาวะวิกฤต (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาพยาบาลศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2532.
- Schepp KG. Factors influencing the coping effort of mothers of hospitalized children. Nurs Res 1991; 4 : 42 - 6.
- Terry DG. Children's health care : brief report : the needs of parents of hospitalized children. Child Health Care 1987; 16 : 18 - 20.
- Molter NC. Needs of relatives of critically ill patients : a descriptive study. Heart Lung 1979; 8: 332 - 9.
- ฉันทนา ผ่องคำพันธุ์. ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของมารดาผู้ป่วยเด็กที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสิงห์บุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2537.
- อารีย์ บุญบรรณรัตน์กุล. ความวิตกกังวล ความต้องการและการตอบสนองความต้องการที่ได้รับของญาติผู้ป่วยหนักในหน่วยบำบัดพิเศษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาพยาบาลศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2538.
- Miles MS, Wilson SM, Docherty SL. African American mothers' responses to hospitalization of an infant with serious health problems. Neonatal Netw 1999; 18 : 17 - 25.
- Logsdon MC, Davis DW. Guiding mothers of high-risk infants in obtaining social support. MCN 1998; 3: 70 - 5.
- Roman LA, Lindsay JK, Boger RP, Dehlys M, Beakmont EJ, Jones AS, et al. Parents to parents support initiated in the neonatal intensive care unit. Res Nurs Health 1995; 18 : 385 - 94.
- Blackington SM, Malauchian T. Continuous quality improvement in the neonatal intensive care unit : evaluation parent satisfaction. J Nurs Care Qual 1995; 9: 78-85.
- พวงเพชร ยี่พัฒน์พันธ์. ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของมารดาผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2540.
- Whaley LF, Wong DL. Nursing care of infants and

- children. 4th ed. St.Louis : C.V.Mosby; 1997.
21. ปรีดา อุ่นเสียม. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของบิดามารดาต่อบุตรที่ป่วยวิกฤตกับความต้องการการสนับสนุนทางสังคม (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2539.
  22. Coyne IT. Parental participation in care : a critical review of the literature. *J Adv Nurs* 1995; 21 : 716 - 22.
  23. Hare B, Hare C. The PICU experience : the parents' point of view. In: Levin DL, Morris FC, editors. *Essentials of pediatric intensive care*. St.Louis : Quality Medical Publishing; 1990. p. 730 -5.

Abstract Needs and Received Response among Mothers of Newborns in Neonatal Intensive Care Units

Nethong Taya, Wilawan Picheansathian, Ratanachadawan Yunaka

Faculty of Nursing, Chiang Mai University

Journal of Health Science 2007; 16:268-74.

Mothers of newborns who become critically ill and admitted at the neonatal intensive care unit (NICU) have a high level of stress. They have to adapt themselves and are in need of many things which require appropriate responses from hospital personnel. This descriptive study was aimed to determine the needs and received responses among mothers of newborns admitted to NICU. The samples comprised of 50 mothers of newborns admitted to NICU at Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital and Nakornping Hospital. Data was collected during January 2000 - January 2001 by using an interview form consisting of 4 parts; needs of mental support, need of information, needs to perform a maternal role, and personal need. The content validity of the instrument was approved by 3 experts and the content validity index score was 0.80. Reliability was obtained by means of KR-20 and was 0.76 for mother's needs and 0.83 for received response. Data were analysed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of this study showed that over eighty percent of mothers of newborns needed mental support, information, to perform a maternal role, and had personal need. But the mothers received responses that were less than their needs in all items. The lowest received responses were their needs to perform maternal role.

Key words: needs, received response, newborn, neonatal intensive care unit, maternal role